

Komitet założycielski
Konfederacji Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej
Adres do korespondencji:
Stowarzyszenie Odra-Niemen
ul. Kościuszki 35 f
50-011 Wrocław

Szanowny Pan
Adam Lipiński
Pełnomocnik Rządu do Spraw Społeczeństwa Obywatelskiego
Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania Departament Społeczeństwa Obywatelskiego
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
al. Ujazdowskie 1/3, 00-583 Warszawa

Konfederacja Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej (KIPR) pozytywnie ocenia kierunek reformy sektora organizacji pozarządowych, którego elementem jest powołanie Narodowego Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Proces ten dopiero się zaczyna i aby przebiegał poprawnie potrzebny jest dialog na jego dalszych etapach.

Wyrwanie NGO z roli podwykonawców dla ministerstw i urzędów

Sektor organizacji pozarządowych od dawna podnosił, że funkcjonujący obecnie mechanizm, zgodnie z którym wykonywanie zadań publicznych jest powierzane bądź wspierane przez organy administracji, nie przyczynia się do jego rozwoju, a wręcz prowadzi do stagnacji, sprowadzając organizacje pozarządowe *de facto* do roli podwykonawców zadań zleconych przez urzędy. Brak rozwoju sektora poparty jest danymi. Od 2008 r. liczba członków stowarzyszeń systematycznie maleje. W 2015 r. przeciętne stowarzyszenie liczyło 30 członków, kiedy sześć lat wcześniej było to 40 osób. Uważamy, że stworzenie podmiotu odpowiedzialnego za politykę wobec NGO w jej aspekcie finansowym, pomoże wyrwać organizacje z roli podwykonawców, co może przełamać słabą kondycję, w której znalazł się sektor. Narodowe Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, jako instytucja skoncentrowana na problemach NGO, nie potraktuje organizacji pozarządowych po macoszemu, jak często robią to ministerstwa i urzędy centralne .

Rozwój wolontariatu i wzmocnienie w ten sposób całego sektora

Kolejną korzyścią, którą sektorowi organizacji pozarządowych może przynieść powołanie Centrum, jest stworzenie instytucji, której zadaniem jest promocja i wsparcie wolontariatu. Ta jakże potrzebna aktywność społeczna jest w Polsce obecnie mocno deficytowa. Wolontariat praktykowany jest głównie przez studentów (często do momentu znalezienia pierwszej pracy) oraz seniorów, a i tutaj aktywność ta pozostawia wiele do życzenia, jeśli porównać Polskę z innymi krajami Europy Zachodniej. Stworzenie systemu zachęt i promocji wolontariatu przyczyni się do rozwoju tej aktywności, na czym zyska cały sektor. Zwracamy uwagę, że dotychczas nie było w polskim systemie prawnym instytucji, której zadaniem byłaby aktywna promocja i wspieranie wolontariatu. W Polsce nadal wolontariat stanowi podstawę funkcjonowania większości organizacji pozarządowych. Jedynie 35% polskich organizacji pozarządowych posiada stałego pracownika. Dlatego też wsparcie i upowszechnienie wolontariatu stanowi obecnie najlepszy sposób na poprawę funkcjonowania sektora, w szczególności tych najmniejszych i mniej profesjonalnych podmiotów, które stanowią jego zdecydowaną większość. Warto również docenić postulat wsparcia przez Narodowe Centrum aktywności strażniczej typu *watchdog*, co jest tym bardziej cenne, że wiele takich organizacji obecnie zaangażowało się w bieżącą walkę polityczną przeciwko obecnej władzy.

Agregowanie dobrych praktyk i polityka rozwoju

Istnienie urzędu czy jednostki organizacyjnej odpowiadającej za sektor organizacji pozarządowych jest standardem w wielu państwach z naszego regionu.. Jest to racjonalne rozwiązanie umożliwiające

odpowiednie agregowanie i promowanie dobrych praktyk służących rozwojowi sektora. Tylko w ten sposób można planowo rozwijać sektor organizacji pozarządowych. Stan, w którym za politykę wobec NGO odpowiada jeden departament jednego ministra należy uznać za niezadowolający, biorąc pod uwagę to, jak duże znaczenie dla polskiej gospodarki i społeczeństwa ma ten sektor. Sektor pozarządowy to nie domena jednego ministra ale sprawa ogólnonarodowa. Dlatego uważamy, że przeniesienie spraw sektora pozarządowego bezpośrednio pod kompetencje Prezesa Rady Ministrów uważamy za krok w dobrym kierunku. Zwracamy jednak uwagę aby przy zmianach organizacyjno prawnych uniknąć wprowadzenia chaosu kompetencyjnego. Takie obawy rodzą zapisy ustawy o Narodowym Centrum gdzie kompetencje ministra właściwego dla zabezpieczenia społecznego przechodzą na: Prezesa Rady Ministrów, Pełnomocnika Rządu i Prezesa Narodowego Centrum.

Potrzebna wola dialogu ze strony całego sektora

Projektowana przez rząd reforma systemu finansowania organizacji pozarządowych spotkała się z pewną krytyką ze strony części środowisk organizacji pozarządowych. Naszym zdaniem krytyka ta jest zdecydowanie przedwczesna i z góry zakłada złą wolę Rządu. Przy takim nastawieniu dialog może okazać się niemożliwy. Należy pamiętać, że w sytuacji, w której sektor nie wykaże woli dialogu i współpracy z organami władzy publicznej, główną ofiarą takiej decyzji będzie on sam, a nie rząd. Nie ulega wątpliwości, że głos sektora w pracach dotyczących Narodowe Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego jest potrzebny.

Jednocześnie zwracamy uwagę, żeby przy wprowadzaniu oczekiwanych i niezbędnych reform nie popsuć mechanizmów już dobrze działających. Wiele obaw budzi fakt, że zagrożone będzie funkcjonowanie Funduszu Inicjatyw Obywatelskich po przejęciu go przez Narodowe Centrum. Z naszych doświadczeń wynika, że działanie FIO wymaga dużej reformy. Przejęcie jego administrowania przez wyspecjalizowaną agencję rządową podlegającą bezpośrednio Prezesowi Rady Ministrów daje w naszej ocenie taką szansę. Pozytywnie oceniamy zapowiedź powołania Funduszu Grantów Instytucjonalnych i funduszu wspierającego edukację obywatelską. Warto, żeby te fundusze miały stabilne źródła finansowania.

Uważamy też, że wiele obaw wynika z braku informacji jak ma wyglądać cały Narodowy Program i jaką rolę ma pełnić Narodowe Centrum. Uważamy, że Pełnomocnik Rządu nie wykorzystuje w pełni potencjału jaki reprezentują zespoły eksperckie powołane w zeszłym roku do współpracy przy tworzeniu Narodowego Programu. Postulujemy aby zintensyfikować pracę powołanych zespołów eksperckich.

Konieczność wydania aktów wykonawczych i ich konsultacji

Zdecydowana większość zarzutów pod adresem powstającego Narodowe Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego dotyczy niewystarczającej regulacji jego postępowania. Krytycy projektu zwracają uwagę na lakoniczne regulacje dotyczące konkursów. Tu pragniemy zwrócić uwagę, że ten zarzut nie ma pokrycia w treści ustawy o Narodowym Centrum. Ustawa tworzy nową procedurę konkursową opartą na doświadczeniach z realizacji procedury opisanej w ustawie o pożytku publicznym i wolontariacie. Naszym zdaniem zapisy ustawy o Narodowym Centrum o trybie konkursowym warto wnikliwie przeanalizować a nie je jednoznacznie potępiać, wprowadzając opinię publiczną w błąd mówiąc o rzekomej likwidacji trybu konkursowego. W celu doprecyzowania postulujemy przeniesienie do ustawy o Narodowym Centrum zapisów Ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie artykułów dotyczących trybu zlecania zadań publicznych w trybie innym niż konkursowy. Inne zarzuty jak: brak opublikowania wzorów ofert i umów zawieranych z organizacjami, brak wzorów sprawozdań czy brak informacji o programach rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Trudno uznać je za zasadne biorąc pod uwagę przebieg procesu legislacyjnego. Przypominamy, że do końca stycznia trwają konsultacje społeczne projektu. A na początku lutego Rada Działalności Pożytku Publicznego również przedstawi swoje stanowisko w tej sprawie. Dopiero wtedy powstanie ostateczny projekt ustawy o Narodowym Centrum. Nie sposób bowiem podjąć prac nad rozporządzeniem, zanim nie zakończą się prace nad ustawą, zaś sporna materia będzie regulowana przez akty wykonawcze do ustawy, których przyjęcie poprzedzone będzie oddzielnymi konsultacjami społecznymi. Jest to standardowa praktyka dotycząca także regulacji dotyczących innych obszarów prawa. Nie ulega wątpliwości, że głos NGO będzie potrzebny również w pracach nad aktami wykonawczymi do ustawy zwłaszcza, że obecnie funkcjonujące wzory ofert i umów już wcześniej spotykały się ze znaczną krytyką ze strony przedstawicieli sektora, co też było przyczyną ich niedawnej zmiany. Podnoszono brak ich elastyczności i niewielką czytelność.

Wybierzmy dialog zamiast konfrontacji

W opinii naszej Konfederacji przede wszystkim należy podjąć działania służące temu, aby kolejna zmiana aktów wykonawczych była korzystna dla całego sektora, nie uda się tego jednak osiągnąć odcinając się od projektu reformy. Dostrzegając pewne regulacyjne mankamenty należy mieć na uwadze, że cel który przyświeca projektowi ustawy o Narodowym Centrum Społeczeństwa Obywatelskiego jest słuszny i warto uczestniczyć w pracach nad jego zrealizowaniem.

W imieniu 15 organizacji pozarządowych wchodzących w skład Konfederacji

Fundacja Niepodległości – Lublin

u skraw
Fundacja Niepodległości
ul. Bohaterów Monte Cassino 53
20-705 Lublin
NIP 712-32-54-339

Stowarzyszenie Odra-Niemen - Wrocław

Stowarzyszenie ODRA-NIEMEN
Ilona Gosiewska
Prezes
ILONA GOSIEWSKA